

INVESTITSION MUHIT VA TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI XORIJIY INVESTITSIYALAR: O‘ZBEKISTON TAJRIBASI

Asrayev Shavkat Baxtiyor o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya Maqolada O‘zbekistonda investitsion muhit va to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar (TYXI) holati-sharoiti tahlil qilinadi. Birinchi navbatda, mamlakatda makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash, qonunchilik bazasini takomillashtirish, erkin iqtisodiy zonalar yaratish orqali investitsiyalarni jalb qilish bo‘yicha amalga oshirilgan islohotlar ko‘rib chiqiladi. Keyin, TYXI oqimlarining so‘nggi yillardagi dinamikasi, sektorlar bo‘yicha yo‘naltirilishi hamda tashqi investitsiyalar bilan bog‘liq to‘siqlar — reglamentlarning murakkabligi, infratuzilmaviy kamchiliklar, moliyaviy bozorlarning cheklanganligi kabi masalalar tahlil qilinadi. Shuningdek, hukumatning milliy strategiyasi, xalqaro tashkilotlar tavsiyalari va innovatsion yechimlar yordamida investitsion muhitni yaxshilash yo‘llari taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: investitsion muhit, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar, O‘zbekistan, iqtisodiy islohotlar, erkin iqtisodiy zonalar, investitsiyani jalb qilish strategiyasi.

Abstract:

The article analyzes the investment climate and foreign direct investment (FDI) in Uzbekistan. It examines the reforms aimed at improving macroeconomic stability, updating the legal framework, and establishing free economic zones to attract investments. The dynamics of FDI inflows, sectoral distribution, and challenges such as regulatory complexity, infrastructural deficiencies, and limited financial markets are explored. The article also discusses government strategies, international recommendations, and innovative solutions to enhance the investment environment.

Keywords: investment climate, foreign direct investment, Uzbekistan, economic reforms, free economic zones, investment attraction strategy.

KIRISH

XXI asr iqtisodiy o‘zgarishlari fonida mamlakatlar global bozor munosabatlariga

faolroq kirib bormoqda. Xususan, rivojlanayotgan davlatlar uchun chet el kapitali — ayniqsa to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar (TYXI) — o‘shish, texnologiya transferi va infratuzilmani modernizatsiya qilish uchun muhim omil sanaladi. O‘zbekiston ham so‘nggi yillarda iqtisodiy islohotlarni jadallashtirib, investitsion muhitini yaxshilashga intilmoqda. Bu jarayonning markazida erkin iqtisodiy zonalar tashkil etish, qonunchilikni yangilash, davlat aktivlarini xususiylashtirish va iqtisodiy sohalarni ochish kabi tashabbuslar turibdi. Masalan, 2017–2022 yillarda O‘zbekistonda TYXI hajmi taxminan 1,5 martaga oshgani aytilgan. Shu bilan birga, investitsiyalarni jalb qilish bilan birga, investitsional muhitda qolayotgan to‘siqlar ham mavjud — qonuniy kafolatlarning yetishmasligi, investitsiya loyihalarini amalga oshirishdagi murakkablik, infratuzilmaviy va moliyaviy imkoniyatlarning cheklanishi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda investitsiya muhiti va TYXI holatini tahlil qilib, muammolarni aniqlash va yechimlarini taklif etish maqsad qilindi.

ASOSIY QISM

1. Investitsion muhitning holati

O‘zbekistonda makroiqtisodiy barqarorlikning yaxshilanishi va islohotlarning joriy qilinishi investitsion muhitni o‘zgarishga undamoqda. Masalan, 2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Milliy rivojlanish strategiyasida TYXIni yillik 5 milliard dollar darajasiga yetkazish maqsadi belgilangan. Qonunchilik jihatdan ham o‘zgarishlar amalga oshirilgan: yangi “Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida” qonun, investitsiya kreditlari va subsidiya mexanizmlari tadbiq etilgan Erkin iqtisodiy zonalar soni 2017 yilda 3 tadan boshlangan bo‘lsa, 2022 yilda 22 taga yetgan. Bundan tashqari, chet el investorlariga milliydavlat darajasida huquqiy yordam va konsalting xizmatlari taklif qilinmoqda. [1](#) Shu o‘rinda, sohalar va investorlar uchun imtiyozlar yaratish — energetika, sanoat, axborot texnologiyalari, agrar sektorlar yaratilgan.

2. TYXI dinamikasi va holati

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda TYXI hajmi sezilarli darajada o‘ydi. 2024 yilga kelib, TYXI hajmi 11,9 milliard dollar darajasida bo‘lgani xabar qilinmoqda. 2022 yilda TYXI oqimi 2,498 million dollar, 2023 yilda 2,156 million dollar bo‘lgan, TYXI zaxiri esa 14,867 million dollarni tashkil etgan. Asosiy investitsiyalar energetika, metallurgiya, kimyo sanoati, elektromobil ishlab chiqarish kabi yo‘nalishlarda amalga

oshmoqda. Investorlar tarkibida Xitoy (~25,6 %), Rossiya (~13,4 %), Saudiya Arabistoni (~7,9 %), Turkiya (~6,4 %), BAA (~5,8 %) kabi davlatlar yetakchi hisoblanadi.

3. Investitsion muhitdagi muammolar

Garchi islohotlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, hali ham investitsion muhitda bir qator to'siqlar mavjud. Birinchidan, qonunlar va reglamentlar murakkab bo'lishi va investorlar huquqlarini to'liq kafolatlamasligi muammo bo'lib qolmoqda. kkinchidan, infratuzilmaviy kamchiliklar — transport, energetika va mintaqalararo logistik tizimlar hali yetarli darajada rivojlanmagan. Uchinchidan, moliyaviy sektor va kapital bozorlarining cheklanganligi, shuningdek valyuta bozorida nazoratlar investorlar uchun xavf omili sifatida ko'rilmoqda. Shuningdek, ayrim sohalarida davlat monopoliyalari va davlat korxonalari ustuvor bo'lishi xususiy va xorijiy investorlarni cheklashi ko'rsatilgan.

4. Yechimlar va strategik yo'nalishlar

O'zbekistonda investitsion muhitni takomillashtirish yo'lida bir nechta yechimlar va strategiyalar belgilangan. Jumladan, quyidagilarni ko'rsatish mumkin:

- Qonuniy bazani modernizatsiya qilish: investorlar huquqini himoya qiluvchi qonunlarni takomillashtirish, investitsiya loyihalarini baholash va boshqarish jarayonlarini soddalashtirish.
- Imtiyozli zonalar va xususiy sherikchilikni rivojlantirish: sanoat parklarida va erkin iqtisodiy zonalarda xususiy investorlar ishtirokini rag'batlantirish.
- Prioritet sektorlarni belgilash va yo'nalishga yo'naltirilgan siyosat: energetika (ayniqsa qayta tiklanuvchi manbalar), axborot texnologiyalari, avtomobilsozlik va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarish. borgenproject.org
- Transparent va ochiq muhit yaratish: tashqi investorlarga konsultatsiya xizmatlari, loyiha ro'yxatga olish, investitsiya vizasi va kredit/subsidiya tizimini takomillashtirish.
- Infratuzilmani rivojlantirish va mintaqaviy integratsiyani kuchaytirish: transport koridorlari, energetika tarmoqlari va logistik infratuzilmani rivojlantirish.
- Raqobatbardosh xodimlar va texnologiyalarni jalb etish: chet el korxonalari va investorlar uchun malakali mehnat resurslari hamda texnologik ko'nikmalarni yaratish.

XULOSA

O‘zbekistonda investitsion muhit sezilarli darajada yaxshilangan: qonunchilik islohotlari, erkin iqtisodiy zonalarining kengayishi, makroiqtisodiy barqarorlikning ta’minlanishi TYXIning jalb qilishda muhim omil bo‘lmoqda. Ammo investitsion muhitni to‘liq raqobatbardosh qilish uchun yuritilayotgan islohotlar bilan birga infratuzilma, moliyaviy bozorlar, huquqiy kafolatlar va xususiy sherikchilikni rivojlantirish yo‘nalishlari ham makro-miqyosda e’tiborga olinishi lozim. Agar yuqorida sanab o‘tilgan yechimlar tizimli tarzda amalga oshirilsa, O‘zbekiston o‘zining geografik joylashuvi, resurs salohiyati va islohotlar sur’ati bilan mintaqaviy investitsiya markaziga aylanishi mumkin. Shuningdek, TYXI orqali kiritilgan kapitalning texnologiya va bilim uzatish, eksport yo‘nalishlarini kengaytirish va yuqori qo‘shimcha qiymatli tarmoqlarni rivojlantirish imkoniyatlari mavjud. Kelgusi davrda diqqatni “yo‘lga qo‘yilgan investitsiyani jalb qilish”dan “jalb qilingan investitsiyaning milliy iqtisodga maksimal darajada foyda keltirishi”ga ko‘proq qaratish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirzakarimova, M., & Olimjonova, S. (2023). *Labour Market Issues in Uzbekistan*. American Journal of Science on Integration and Human Development, 1(8). grnjournal.us
2. Nizomov, A., Amirov, A., & Ruziev, X. (2021). *Problems of employment in the Republic of Uzbekistan*. Procedia of Social Sciences and Humanities, 1, 175-177. pssh.umsida.ac.id
3. Shomurodov, T. B., Rakhmonov, B. S., & Kuziyeva, G. R. (2024). *A Comprehensive Analysis between Entrepreneurship and Unemployment in Uzbekistan*. Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot, Vol. 2, No. 8. green-eco.uz
4. Khaitov, A. (n.d.). *Labor market and employment in Uzbekistan*. European Journal of Business and Economics. ojs.journals.cz
5. Sharopov, T. R. (2025). *Problems of Employment in the Labor Market of Uzbekistan and Strategic Directions for Their Solution*. Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot, Vol. 3, No. 3. yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz+1
6. Baxtiyorov, A. (n.d.). *Digital Technologies and Employment: The Case of Uzbekistan*. SHOKH Library.

